

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
YVESA BOTA,
predstavljeni 26. oktobra 2017¹

Zadeva C-550/16

**A,
S
proti**

Staatssecretaris voor Veiligheid en Justitie

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe,
ki ga je vložilo Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Amsterdam (sodišče v Haagu, kraj zasedanja
Amsterdam, Nizozemska))

„Predhodno odločanje – Nadzor meja, azil in priseljevanje – Politika priseljevanja – Pravica do
združitve družine – Pojem ‚mladoletnik brez spremstva‘ – Pravica begunca do združitve s starši na
podlagi združitve družine – Začasno dovoljenje za prebivanje – Begunec, ki je v času vstopa in vložitve
prošnje za azil mlajši od 18 let, v času vložitve prošnje za združitev družine pa starejši od 18 let –
Odločilni datum pri presoji, ali je nekdo mladoletnik brez spremstva“

I. Uvod

1. Kateri datum je odločilen pri presoji statusa mladoletnika brez spremstva? Ali se državljanu tretje države, ki je mladoleten prispel na ozemlje države članice in pridobil azil šele, ko je postal polnoleten, lahko prizna pravica do združitve družine kot mladoletniku brez spremstva? To sta v bistvu vprašanji, postavljeni Sodišču.
2. Za Sodišče bo obravnavana zadeva priložnost, da se izreče o zaščiti, ki jo je treba zagotoviti osebam, ki so bile ob prihodu v Evropsko unijo mladoletne in so pridobile status begunca, vendar so v času obravnave prošnje za zaščito postale polnoletne, po pridobitvi tega statusa pa so sprožile postopek za združitev družine.
3. Tu bo treba pretehtati postopkovne faze, skozi katere morajo ti prosilci za azil, ter morebitno počasnost upravnih postopkov in neizprosni tek časa v življenju osebe, ki med obravnavo prošnje za azil postane polnoletna in ki po tem, ko je pridobila status begunca, za svoje starše zaprosi za pravico do združitve družine.

¹ Jezik izvirnika: francoščina.

4. Po analizi bom Sodišču predlagal, naj se pri razlagi odloči za najvišjo možno stopnjo zaščite in razišodi, da je mogoče za mladoletnika brez spremstva v smislu člena 2, *ab initio* in (f), Direktive 2003/86/ES² šteti državljana tretje države ali osebo brez državljanstva, mlajšo(-ega) od 18 let, ki prispe na ozemlje države članice brez spremstva odrasle osebe, ki je zanj(-o) odgovorna po zakonu ali običaju, ter zaprosi za azil in nato med postopkom postane polnoleten(-tna), preden mu (ji) je priznan azil z učinkom za nazaj od datuma vložitve prošnje, nazadnje pa zaprosi za pravico do združitve družine, ki se priznava mladoletnim beguncem brez spremstva na podlagi določb člena 10(3) te direktive.

II. Pravni okvir

A. Pravo Unije

5. Direktiva 2003/86 določa pogoje za uveljavljanje pravice do združitve družin, ki jo imajo državljani tretjih držav, ki zakonito prebivajo na ozemlju držav članic.

6. V uvodnih izjavah 2, 4, 6 in od 8 do 10 te direktive je navedeno:

„(2) Ukrepe, ki se nanašajo na združitev družine, je treba sprejeti v skladu z obvezo, da se družina varuje in družinsko življenje spoštuje, kar je poudarjeno v mnogih aktih mednarodnega prava. Ta direktiva spoštuje temeljne pravice in upošteva načela, ki jih priznava[ta] zlasti člen 8 [Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane 4. novembra 1950 v Rimu (v nadaljevanju: EKČP)] in Listina Evropske unije o temeljnih [...] pravicah.[³]

[...]

(4) Združitev družine je potrebna, da se omogoči družinsko življenje. Pomaga ustvariti socialno in kulturno stabilnost, ki olajša vključevanje državljanov tretjih držav v državo članico, kar spodbuja tudi ekonomsko in socialno kohezijo, ki je temeljni cilj Skupnosti, določen v Pogodbi.

[...]

(6) Da se zavaruje družina in zagotovi ali ohrani družinsko življenje, je treba na podlagi skupnih meril določiti materialne pogoje za uresničevanje pravice do združitve družine.

[...]

(8) Posebno pozornost bi bilo treba posvetiti položaju beguncev zaradi razlogov, ki so jih prisilili, da so pobegnili iz svoje države, in ki so jim preprečevali, da bi tam živeli normalno družinsko življenje. Treba bi bilo torej določiti ugodnejše pogoje za uveljavljanje njihove pravice do združitve družine.

(9) Združitev družine bi vsekakor morala veljati za člane primarne družine, se pravi za zakonca in mladoletne otroke.

(10) Na državah članicah je, da se odločijo, ali želijo odobriti združitev družine za sorodnike v ravni črti, odrasle neporočene otroke [...]"

² Direktiva Sveta z dne 22. septembra 2003 o pravici do združitve družine (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 224).

³ V nadaljevanju: Listina.

7. V členu 2 navedene direktive so opredeljeni naslednji pojmi:

„V tej direktivi:

- (a) ‚državljan tretje države‘ pomeni vsako osebo, ki ni državljan Unije v smislu člena 17(1) [ES, ki je postal člen 20(1) PDEU];
- (b) ‚begunec‘ pomeni državljana tretje države ali osebo brez državljanstva, ki uživa status begunca v smislu Ženevske konvencije o statusu beguncev z 28. julija 1951, dopolnjene s Protokolom, podpisanim v New Yorku 31. januarja 1967;
- (c) ‚sponzor‘ pomeni državljana tretje države, ki zakonito biva v državi članici in prosi za združitev s svojimi družinskimi člani, ali čigar družinski člani prosijo za združitev z njim/njo;
- (d) ‚združitev družine‘ pomeni vstop v državo članico in bivanje družinskih članov državljana tretje države, ki zakonito biva v navedeni državi članici, z namenom, da se ohrani družinska enota, ne glede na to, ali je družinsko razmerje nastalo pred ali po vstopu rezidenta [sponzorja];

[...]

- (f) ‚mladoletniki brez spremstva‘ pomeni državljane tretje države ali osebe brez državljanstva, mlajše od osemnajst let, ki prispejo na ozemlje držav članic brez spremstva odrasle osebe, ki je zanje odgovorna po zakonu ali običaju, dokler takšna oseba zanje učinkovito ne poskrbi, ali mladoletnike, ki ostanejo brez spremstva po vstopu na ozemlje držav članic.“

8. Člen 3 Direktive 2003/86 določa:

„1. Ta direktiva se uporablja, če ima sponzor dovoljenje za prebivanje države članice, ki velja za obdobje enega leta ali več in ima realne možnosti, da pridobi pravico do stalnega prebivanja, če so člani njegove družine državljani tretje države s kakršnim koli statusom.

2. Ta direktiva se ne uporablja, če:

- (a) sponzor prosi za priznanje statusa begunca in njegova prošnja še ni bila dokončno rešena;
- (b) ima sponzor dovoljenje za prebivanje v državi članici na podlagi začasne zaščite ali prosi za dovoljenje za prebivanje na tej podlagi in še čaka na odločitev o svojem statusu;
- (c) ima sponzor dovoljenje za prebivanje v državi članici na podlagi subsidiarne oblike zaščite v skladu z mednarodnimi obveznostmi, nacionalno zakonodajo ali prakso držav članic, ali prosi za dovoljenje za prebivanje na tej podlagi in še čaka na odločitev glede svojega statusa.

[...]

5. Ta direktiva ne vpliva na možnost, da države članice sprejmejo ali ohranijo ugodnejše določbe.“

9. Člen 4(2)(a) te direktive določa:

„2. Države članice lahko z zakoni ali predpisi na podlagi te direktive in v skladu s pogoji, določenimi v Poglavlju IV, dovolijo vstop in bivanje naslednjim družinskim članom:

- (a) sorodnikom sponzorja ali njegovega zakonca v prvem kolenu v ravni vrsti, če jih le-ta vzdržujeta in v državi izvora nimajo ustrezne družinske podpore.“

10. Člen 5 navedene direktive določa:

„1. Države članice odločijo, ali naj za uveljavljanje pravice do združitve družine prošnjo za vstop in bivanje pristojnim organom države članice predloži sponzor ali družinski člani.

2. Prošnji se priloži listinske dokaze o družinskem razmerju in izpolnjevanju pogojev, določenih v členih 4 in 6, in, kjer je ustrezno, členih 7 in 8, kot tudi overjene kopije potnih listin družinskega člana (družinskih članov).

[...]

3. Prošnja se predloži in obravnava, ko družinski člani bivajo zunaj ozemlja države članice, v kateri biva sponzor.

[...]

4. Pristojni organi države članice osebo, ki je predložila prošnjo, kakor hitro je mogoče pisno obvestijo o odločitvi in v vsakem primeru najkasneje v devetih mesecih od dne, ko je bila prošnja vložena.

V izjemnih okoliščinah, povezanih s težavnostjo preučitve prošnje, se časovni rok, omenjen v prvem pododstavku, lahko podaljša.

Za odločitev o zavrnitvi prošnje se navedejo razlogi. Če ob koncu obdobja, predvidenega v prvem pododstavku, odločitev ni sprejeta, posledice tega določi nacionalno pravo ustrezne države članice.

5. Pri obravnavanju prošnje države članice ustrezno upoštevajo interese mladoletnih otrok.“

11. Združevanje družin za begunce je urejeno v členih od 9 do 12 iz poglavja V Direktive 2003/86. Člen 9 te direktive v odstavkih 1 in 2 določa:

„1. To poglavje se uporablja za združitev družine beguncev, katerim status je priznala ena od držav članic.

2. Države članice lahko uporabo tega poglavja omejijo na begunce, katerih družinska razmerja so nastala pred njihovim vstopom.“

12. Člen 10 te direktive določa:

„1. Člen 4 se uporablja za opredelitev družinskih članov, z izjemo tretjega pododstavka odstavka 1 člena 4, ki se ne uporablja za otroke beguncev.

2. Države članice lahko dovolijo združitev družine z drugimi družinskimi člani, ki niso omenjeni v členu 4, če jih begunec vzdržuje.

3. Če je begunec mladoletnik brez spremstva, države članice:

(a) dovolijo vstop in bivanje zaradi združitve družine z njegovimi sorodniki v prvem kolenu v ravni črti brez uporabe pogojev, določenih v členu 4(2)(a);

(b) lahko dovolijo vstop in bivanje zaradi združitve družine z njegovim zakonitim skrbnikom ali katerim koli drugim članom družine, če begunec nima sorodnikov v ravni črti ali takšnih sorodnikov ni mogoče izslediti.“

13. Člen 11 te direktive določa:

„1. Za predložitev in obravnavanje prošnje se uporablja člen 5, ob upoštevanju odstavka 2 tega člena.

2. Če begunec ne more zagotoviti uradnih listinskih dokazov o družinskem razmerju, države članice upoštevajo druge dokaze o obstoju takšnega razmerja, ki se ocenijo v skladu z nacionalnim pravom. Odločitev o zavrnitvi prošnje ne sme temeljiti samo na dejstvu, da ni takšnih listinskih dokazov.“

14. Člen 12 Direktive 2003/86 določa:

„1. Z odstopanjem od člena 7 države članice od begunca in/ali njegovih družinskih članov ne zahtevajo, da v zvezi s prošnjami za tiste družinske člane, omenjene v členu 4(1), zagotovijo dokaz, da begunec izpolnjuje zahteve, določene v členu 7.

Brez poseganja v mednarodne obveznosti, če je združitev družine mogoča v tretji državi, s katero ima sponzor in/ali družinski član posebne vezi, lahko država članica zahteva, da se zagotovi dokaz, omenjen v prvem pododstavku.

Države članice lahko zahtevajo, da begunec izpolni pogoje, omenjene v členu 7(1), če prošnja za združitev družine ni predložena v roku treh mesecev po odobritvi statusa begunca.

2. Z odstopanjem od člena 8 države članice od sponzorja [begunca] ne zahtevajo, da je na njihovem ozemlju bival določeno časovno obdobje, preden se mu lahko pridružijo družinski člani.“

15. V skladu s členom 20 te direktive so jo morale države članice prenesti v nacionalno pravo najpozneje do 3. oktobra 2005.

B. Nizozemsko pravo

16. V skladu s členom 29(2), *ab initio* in (c), Vreemdelingenwet (zakon o tujcih iz leta 2000) z dne 23. novembra 2000 se lahko staršem tujca izda dovoljenje za začasno prebivanje za imetnike pravice do azila v skladu s členom 28 tega zakona, če je tujec mladoletnik brez spremstva v smislu člena 2, *ab initio* in (f), Direktive 2003/86 ter so njegovi starši v času njegovega vstopa spadali v njegovo primarno družino in so hkrati z njim vstopili na Nizozemsko ali pa so naknadno vstopili v roku treh mesecev po tem, ko mu je bilo izdano dovoljenje za začasno prebivanje v skladu z navedenim členom 28.

III. Dejansko stanje v sporu o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

17. Hči A in S, eritrejska državljanka, je na Nizozemsko prispela sama in še mladoletna. Na ozemlju te države članice je 26. februarja 2014 vložila prošnjo za azil. Med postopkom obravnave te prošnje, ko še ni bila sprejeta nobena dokončna odločitev, je zadevna oseba postala polnoletna. Pristojni organi Kraljevine Nizozemske so ji z odločbo z dne 21. oktobra 2014 izdali dovoljenje za prebivanje za imetnike pravice do azila z veljavnostjo petih let in z učinkom za nazaj od datuma vložitve prošnje.

18. Organizacija VluchtelingenWerk Midden-Nederland je 23. decembra 2014 v imenu hčere A in S vložila prošnjo za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje njenim staršem in trem mladoletnim bratom zaradi združitve družine.

19. Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (državni sekretar za varnost in pravosodje, Nizozemska) je z odločbo z dne 27. maja 2015 to prošnjo zavrnil z obrazložitvijo, da je bila zadevna oseba v času vložitve prošnje za združitev družine polnoletna in da se zato ne more sklicevati na status mladoletnika brez spremstva, na podlagi katerega bi ji bila sicer lahko priznana prednostna pravica do združitve družine. Pritožba proti tej odločbi je bila zavrnjena 13. avgusta 2015.

20. A in S sta 3. septembra 2015 pri Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Amsterdam (sodišče v Haagu, kraj zasedanja Amsterdam, Nizozemska), predložitvenem sodišču, vložila tožbo zoper to zavrnitev, v kateri sta zlasti trdila, da iz člena 2, *ab initio* in (f), Direktive 2003/86 izhaja, da je pri ugotavljanju, ali se neka oseba lahko šteje za „mladoletnika brez spremstva“, odločilen datum vstopa zadevne osebe v zadevno državo članico. Državni sekretar za varnost in pravosodje pa meni, da je glede tega odločilen datum, na katerega je bila vložena prošnja za združitev družine.

21. Predložitveno sodišče ugotavlja, da je Raad van State (državni svet, Nizozemska) v dveh sodbah z dne 23. novembra 2015⁴ odločilo, da je to, da je tujec po prihodu na nacionalno ozemlje postal polnoleten, mogoče upoštevati pri ugotavljanju, ali spada na področje uporabe člena 2, *ab initio* in (f), Direktive 2003/86 in ali ga je mogoče obravnavati kot „mladoletnika brez spremstva“.

22. Vendar bi bilo po mnenju predložitvenega sodišča to določbo treba razlagati tako, da se o pojmu „mladoletnik brez spremstva“ presoja v trenutku prihoda zadevne osebe na nacionalno ozemlje, saj je v členu 2, *ab initio* in (f), Direktive 2003/86 uporabljen izraz „prispejo“ ter sta v njem navedeni samo dve izjemi od tega načela, in sicer primer mladoletnika, ki je prispel s spremstvom in je nato ostal brez njega, in obratno, primer mladoletnika, ki je prispel brez spremstva in je zanj nato poskrbela odgovorna odrasla oseba. Predložitveno sodišče navaja, prvič, da v obravnavani zadevi, ki mu je predložena v odločanje, ne gre za katero od teh izjem od načela pravice mladoletnikov brez spremstva do združitve družine, in drugič, da je ti izjemi treba razlagati ozko.

23. V teh okoliščinah je Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Amsterdam (sodišče v Haagu, kraj zasedanja Amsterdam) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba v okviru združitve družine v primeru beguncev za ‚mladoletnika brez spremstva‘ v smislu člena 2, *ab initio* in (f), Direktive 2003/86 šteti tudi državljana tretje države ali osebo brez državljanstva, mlajšega/mlajšo od 18 let, ki prispe na ozemlje države članice brez spremstva odrasle osebe, ki je zanj/zanjo odgovorna po zakonu ali običaju, in ki

- zaprosi za azil,
- v času trajanja azilnega postopka v državi članici dopolni 18 let,
- mu/[ji] je azil priznan za nazaj od trenutka vložitve prošnje in
- za tem zaprosi za združitev družine?“

⁴ Glej sodbi št. 201501042/1/V1 in št. 201502485/1/V1. Predložitveno sodišče pred Sodiščem nasprotuje razlagi, ki bi jo morale običajno spoštovati, čeprav je ni podalo sodišče, pristojno za verodostojno razlago predpisov Unije iz postopka v glavni stvari. Po mnenju predložitvenega sodišča je Raad van State (državni svet) napačno razložilo določbe Direktive 2003/86, čeprav niso bile jasne in bi jih morale verodostojno razložiti Sodišče. Ne želim začeti polemike, toda omeniti je treba, da so morda razlog za to zadevo – vsaj na notranji ravni – nasprotujoče si sodne prakse.

IV. Analiza

24. Sodišču se v bistvu predlaga, naj odgovori, kateri datum je treba upoštevati pri ugotavljanju, ali se državljani tretje države lahko šteje za mladoletnika brez spremstva in uveljavlja pravico do združitve družine, kadar je mladoleten vstopil na ozemlje države članice, tam vložil prošnjo za azil, pridobil to mednarodno zaščito po doseženi polnoletnosti in nato uveljavljal pravico do združitve družine kot mladoletnik brez spremstva.

25. V teh okoliščinah ima Sodišče vsaj tri možnosti, in sicer lahko šteje, da je pri ugotavljanju pravice zadevne osebe, da se kot mladoletnik brez spremstva sklicuje na določbe Direktive 2003/86, odločilen ali datum vstopa zadevne osebe na ozemlje države članice, ali datum vložitve prošnje za azil, ali pa, nazadnje, datum vložitve prošnje za združitev družine.

26. Iz povezane razlage določb člena 2, *ab initio* in (f), ter člena 10(3) Direktive 2003/86 izhaja, da je odločilni datum v tej zvezi nujno zgodnejši od datuma priznanja mednarodne zaščite. Ta datum je torej lahko le datum vložitve prošnje za azil, ker, prvič, je v členu 2, *ab initio* in (f), te direktive uporabljen izraz „prispejo“, drugič, je priznanje tega statusa podeljeno za nazaj, saj učinkuje od datuma vložitve prošnje, in nazadnje, je to najnatančnejši datum, s katerim razpolagajo upravni organi, da lahko zanesljivo ugotovijo starost zadevne osebe.

27. Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Amsterdam (sodišče v Haagu, kraj zasedanja Amsterdam) v predložitveni odločbi med drugim trdi, da je iz samega besedila člena 2, *ab initio* in (f), navedene direktive očitno razvidno, da je to določbo treba razumeti tako, da je pri presoji, ali je prosilca treba šteti za mladoletnika brez spremstva, odločilen datum, ko mu je pristojni organ izdal dovoljenje za prebivanje, in ne datum vložitve prošnje za združitev družine. Ker je priznanje statusa begunca ugotovitveno in velja za nazaj, je pri presoji, ali prosilec ustreza opredelitvi mladoletnika brez spremstva, odločilen prav datum vložitve prošnje za izdajo dovoljenja za prebivanje.

28. Če namreč ukrep velja za nazaj, veljavnost njegovih učinkov ne more biti različno porazdeljena. Ker nizozemska zakonodaja zaradi zaščite določa, da odobritev statusa begunca učinkuje za nazaj od datuma vložitve prošnje, to nujno pomeni, da tako odobreni status zajema nabor učinkov, ki izhajajo iz njega, od datuma vložitve prošnje za mednarodno zaščito, in torej vključuje tudi pravico do združitve družine, kot izhaja iz Direktive 2003/86, kadar je status begunca – kot v obravnavani zadevi – priznan osebi, ki je vložila prošnjo v času, ko je bila mladoletna. Z zaščitnim vidikom tega nacionalnega ukrepa so izničene tudi neenakosti pri obravnavi, ki bi lahko bile posledica različnega trajanja obravnav prošenj za azil. Poleg tega bi bilo to, da se vse pravice, ki izhajajo iz statusa begunca, ne priznajo za nazaj, kot je to določeno v nizozemskem pravu, v očitnem nasprotju s koristjo otroka, ki je vložil prošnjo za azil, preden je postal polnoleten.

29. Dalje, za združitev družine je mogoče zaprositi oziroma do nje lahko pride šele takrat, ko pristojni nacionalni organi sprejmejo dokončno odločitev o prošnji za izdajo dovoljenja za prebivanje⁵ v skladu s členom 3(1) Direktive 2003/86. Ker je priznanje statusa begunca eden od pogojev, ki omogočajo vložitev prošnje za združitev družine, bi bilo v nasprotju s cilji te direktive ter aktov Unije in mednarodnih aktov, ki ščitijo begunce, če bi to prednostno pravico upoštevali samo za osebe, ki so bile v trenutku pridobitve mednarodne zaščite še mladoletne, čeprav je to priznanje ugotovitveno in učinkuje za nazaj od datuma vložitve prošnje.

30. Naj dodam, da bi se s to razlago, ki je v prid združitvi družine, Sodišče izognilo formalistični razlagi člena 2, *ab initio* in (f), Direktive 2003/86, ki bi ovirala uresničevanje ciljev tega besedila. Vendar to ne pomeni, da se priznanje pravice do združitve družine omogoči vsem mladoletnim osebam, ki prispejo na ozemlje držav članic. Kljub temu pa se ta pravica lahko prizna osebam, ki so mladoletne prispele

⁵ Glej, *a contrario*, sklepne predloge generalnega pravobranilca P. Mengozzija v zadevi Noorzia (C-338/13, EU:C:2014:288, točke od 34 do 36).

na ozemlje držav članic in pridobile status begunca, čeprav so medtem postale polnoletne: ta pravica se torej prizna v trenutku, v katerem združitev družine postane mogoča, saj, naj spomnim, člen 3(1) te direktive določa, da mora oseba, ki se želi sklicevati na določbe v zvezi z združitvijo družine, pridobiti dovoljenje za prebivanje, po možnosti dolgotrajno oziroma takšno, ki nudi realne možnosti za pridobitev dovoljenja za stalno prebivanje.⁶

31. V obravnavani zadevi to pojasnjuje, da je hči A in S z vložitvijo prošnje za združitev družine upravičeno počakala do pridobitve pravice do azila za pet let v skladu s členom 9(1) Direktive 2003/86. Prošnje za združitev družine ni vložila, dokler ni pridobila te pravice do prebivanja, prvič, ker bi bilo to v nasprotju z določbami členov 3(2)(a) in 9(1) te direktive, drugič, ker bi s tem izid postopka za združitev družine postal negotov, in nazadnje, ker bi s tem nacionalne organe obremenila s prošnjo za združitev družine, ki ji morebiti ne bi bilo mogoče ugoditi, saj sponzorka ne bi imela dovoljenja za prebivanje. Za odločilni datum pri presoji, ali je nekdo mladoletnik brez spremstva, je torej nujno treba šteti datum, od katerega postane združitev družine mogoča, to pa je trenutek, ko pristojni organ odobri prošnjo za izdajo dovoljenja za prebivanje.⁷ Ob upoštevanju ugotovitvene in retroaktivne narave odobritve statusa begunca v postopku v glavni stvari to pomeni datum vložitve prošnje za azil.

32. Skratka, zadevni osebi to, da je v obravnavani zadevi upoštevala postopke in njihovo sosledje, ne bi smelo škodovati, temveč bi moralo biti celo sprejeto z odobravanjem.

33. V posebnih okoliščinah obravnavane zadeve je namreč treba upoštevati trajanje obravnave prošenj za azil in neizprosni tek časa, zaradi česar je bila zadevna oseba že polnoletna na dan, ko ji je bil priznan azil in ko je na podlagi tega lahko vložila prošnjo, da bi se ji starša, ki sta bila takrat eden v Etiopiji in drugi v Izraelu, pridružila na Nizozemskem, da bi znova vzpostavili družinska razmerja in zasebno življenje, do katerega imajo pravico vsi državljani tretjih držav na podlagi določb člena 8 EKČP in člena 7 Listine, kot ju razlagata Sodišče in Evropsko sodišče za človekove pravice.

34. V zvezi s tem se uvodna izjava 6 Direktive 2003/86 nanaša na zavarovanje družine in ohranitev družinskega življenja. To nujno pomeni, da je treba ta akt v skladu s členom 8 EKČP in členom 7 Listine razlagati široko, da se mu ne odvzame polni učinek in se ne poseže v cilj te direktive, ki je spodbuditev združitve družine.⁸

35. Poleg tega je Sodišče že imelo priložnost opozoriti, da je iz uvodne izjave 2 navedene direktive razvidno, da bi bilo treba ukrepe, ki se nanašajo na združitev družine, sprejeti v skladu z obvezo, da se družina varuje in družinsko življenje spoštuje, kar je poudarjeno v mnogih aktih mednarodnega prava.

36. Naj k temu še dodam, da je v skladu s sodno prakso Sodišča pravico do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja, ki jo zagotavlja člen 7 Listine, treba razumeti v povezavi z obveznostjo upoštevanja koristi otroka iz člena 24(2) Listine. V skladu z zahtevami zadnjemavedene določbe morajo države članice pri vseh ukrepih javnih organov ali zasebnih ustanov, ki se nanašajo na otroke, „upoštevati predvsem“ koristi otroka. Ta zahteva je izrecno navedena v členu 5(5) Direktive 2003/86. Poleg tega je Sodišče presodilo, da se morajo države članice prepričati, da lahko otrok redno vzdržuje osebne odnose in neposredne stike z obema staršema.⁹

⁶ Glej v tem smislu moje sklepne predloge v združenih zadevah O in drugi (C-356/11 in C-357/11, EU:C:2012:595, točka 56).

⁷ Glej po analogiji sklepne predloge generalnega pravobranilca P. Mengozzija v zadevi Noorzia (C-338/13, EU:C:2014:288, točki 34 in 36).

⁸ Glej v tem smislu sodbo z dne 4. marca 2010, Chakroun (C-578/08, EU:C:2010:117, točki 43 in 44), in moje sklepne predloge v združenih zadevah O in drugi (C-356/11 in C-357/11, EU:C:2012:595, točka 63).

⁹ Glej moje sklepne predloge v združenih zadevah O in drugi (C-356/11 in C-357/11, EU:C:2012:595, točki 77 in 78 ter navedena sodna praksa) in sodbo z dne 6. decembra 2012, O in drugi (C-356/11 in C-357/11, EU:C:2012:776, točka 76).

37. Čeprav iz sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice ne izhaja nujno, da pravica do združitve družine zaradi zaščite zasebnega in družinskega življenja lahko pripada polnoletnim otrokom, iz njegove sodne prakse vseeno izhaja, da je vezi med otrokom in njegovo družino treba ohranjati in da to družinsko razmerje lahko prekinejo le izjemne okoliščine. Iz te sodne prakse izhaja, da je treba storiti vse, da se ohranijo osebne vezi in enotnost družine ali da se družina „rekonstruira“.¹⁰

38. Glede tega Evropsko sodišče za človekove pravice upošteva več individualnih okoliščin glede otroka, da lahko bolje določi njegovo korist in zagotovi njegovo dobrobit. Med drugim upošteva njegovo starost in zrelost ter stopnjo odvisnosti od staršev ter upošteva, ali so ti prisotni ali ne. Upošteva tudi okolje, v katerem otrok živi, in razmere v njegovi izvorni državi, da lahko presodi, na kakšne težave bi lahko družina naletela v tej državi.¹¹ Ob upoštevanju vseh teh dejavnikov ter ob tehtanju teh dejavnikov in splošnega interesa držav pogodbenic Evropsko sodišče za človekove pravice presodi, ali so te države v svojih odločbah vzpostavile ustrezno ravnovesje in spoštovale določbe člena 8 EKČP.

39. Sodišče je glede izvajanja Direktive 2003/86 odločilo, da morajo pristojni nacionalni organi pri obravnavi prošelj za združitev družine opraviti uravnoteženo in razumno presojo vseh upoštevnihi koristi, pri čemer morajo zlasti upoštevati korist zadevnih otrok.¹²

40. Če bi ob upoštevanju teh elementov opravili presojo te uravnoteženosti v obravnavani zadevi, bi bilo treba ugotoviti, prvič, da je hči A in S na ozemlje Kraljevine Nizozemske prispela sama in mladoletna, drugič, da je državljanka Države Eritreje, in nazadnje, da bi ji s priznanjem pravice do združitve družine omogočili, da se celotna njena družina ponovno snide. To bi pozitivno vplivalo na pravico do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja vseh članov te družine, in to neodvisno od dejstva, da je zadevna oseba, ki je na ozemlje Kraljevine Nizozemske prispela kot mladoletnica brez spremstva, na dan, ko je pristojni organ države članice odločil o prošnji za združitev družine, že postala polnoletna in je ni bilo več mogoče obravnavati kot otroka v ozkem pomenu.

41. S tega vidika se ne zdi, da bi možnost priznanja pravice do združitve družine osebi, kot je hči tožečih strank iz postopka v glavni stvari, ki je kot mladoletnica brez spremstva prispela na ozemlje države članice, vendar je status begunke pridobila šele po dopolnjeni polnoletnosti in je zato lahko šele po tem dogodku zaprosila za uporabo določb o pravici do združitve družine v skladu z določbami člena 3(2)(a) Direktive 2003/86, presegala zastavljene cilje za države članice.

42. Kot poleg tega poudarjata tožeči stranki iz postopka v glavni stvari, naj pravica do združitve družine, kot je urejena z določbami člena 10(3) te direktive, ne bi smela biti odvisna od hitrosti, s katero lahko upravne službe države članice obravnavajo prošnje za azil, še zlasti takrat, kadar bodo zadevne osebe v nekaj mesecih postale polnoletne, in ob tem, da institucije države članice redno pozivajo, naj prednostno obravnavajo prošnje za azil mladoletnikov brez spremstva, da bi upoštevale njihovo posebno ranljivost, zaradi katere potrebujejo posebno zaščito.¹³

¹⁰ Glej moje sklepne predloge v združenih zadevah O in drugi (C-356/11 in C-357/11, EU:C:2012:595, točka 73) in ESČP, 6. julij 2010, Neulinger in Shuruk proti Švici (CE:ECHR:2010:0706JUD004161507, točka 136 in navedena sodna praksa).

¹¹ Glej moje sklepne predloge v združenih zadevah O in drugi (C-356/11 in C-357/11, EU:C:2012:595, točka 74) ter ESČP, 21. december 2001, Sen proti Nizozemski (CE:ECHR:2001:1221JUD003146596, točka 37), in 31. januar 2006, Rodrigues da Silva in Hoogkamer proti Nizozemski (CE:ECHR:2006:0131JUD005043599, točka 39). Glej tudi sodbo z dne 27. junija 2006, Parlament/Svet (C-540/03, EU:C:2006:429, točka 56).

¹² Glej v tem smislu sodbo z dne 6. decembra 2012, O in drugi (C-356/11 in C-357/11, EU:C:2012:776, točka 81).

¹³ Glej izjavo Fransa Timmermansa, prvega podpredsednika Evropske komisije, z dne 30. novembra 2016, v kateri države članice poziva, naj pospešijo registracijo mladoletnikov brez spremstva in izboljšajo njihovo zaščito.

43. V postopku v glavni stvari je zadevna oseba od prihoda na ozemlje Kraljevine Nizozemske potrebovala osem mesecev, da je pridobila status begunke. Obravnavani primer je bil tako dokaj običajno obravnavan v ustaljenih rokih obravnave prošelj za azil, čeprav je člen 23(2) Direktive 2005/85/ES,¹⁴ ki je veljala v času nastanka dejstev, določal, da je treba prošnje za azil obravnavati v kratkem roku do največ šestih mesecev, kot v svojem stališču poudarja Komisija.

44. Naj k temu še dodam, da je Sodišče razsodilo, da je treba dati prednost razlagi, s katero bo mogoče zagotoviti, da bo uspeh prošelj za združitev družine odvisen predvsem od okoliščin, ki jih je mogoče pripisati prosilcu, ne pa upravnim organom, kot je trajanje obravnave prošnje.¹⁵

45. Ti elementi napeljujejo na širšo razlago določb člena 2, *ab initio* in (f), v povezavi z določbami člena 10(3) Direktive 2003/86 ob upoštevanju običajnega časa obravnave prošelj za azil in možnosti, da organi prednostno obravnavajo nekatere vloge prosilcev za azil, zlasti kadar bodo ti kmalu postali polnoletni.

46. Ker je poleg tega odobritev statusa begunca po naravi priznavalna, se države članice ne morejo poskušati izogniti svojim obveznostim ali jih zaobiti do te mere, da izničijo bistvo standardov, ki veljajo za skupni evropski azilni sistem, tako da zavrnejo skrbno obravnavo prošelj za azil mladoletnikov, ki so na njihovem ozemlju brez spremstva, s prikritim ciljem neuresničevanja prednostne pravice do združitve družine, ki jo imajo mladoletni begunci brez spremstva. Togo izvajanje teh pravil, ki bi učinkovalo kot odvrčanje prosilcev za azil in kot dodatno povečanje ovir, s katerimi se te osebe in njihove družine že sicer soočajo,¹⁶ je treba preprečiti.

47. Vendar se s tem ne vpeljuje kazuistika, katere namen bi bil določiti, da je treba za določeno časovno obdobje ohraniti prednostno pravico mladoletnikov do združitve družine, tudi ko so že postali polnoletni. Namen ni zanikati pravne učinke, ki so povezani z doseženo polnoletnostjo. Kljub temu pa v položaju, kakršen je ta iz postopka v glavni stvari, obstaja možnost, da se za zelo mlade odrasle begunce ob upoštevanju sosledja postopkov, šele pred kratkim dosežene polnoletnosti in priložnosti, da se omogoči združitev družine, uporabijo zaščitne določbe Direktive 2003/86.

48. Ugotoviti je namreč treba, da v posebnih okoliščinah obravnavane zadeve in, ponovno, ob upoštevanju ugotovitvene in retroaktivne narave priznanja statusa begunca, ki omogoča vložitev prošnje za združitev družine, to, da se prizna pravica do združitve družine osebi, ki je vložila prošnjo za azil, ko je bila še mladoletna, ne pomeni preširoke razlage določb te direktive.

49. Če Sodišče ne bi upoštevalo tega predloga, bi bilo treba podredno opozoriti, da morajo države članice ob upoštevanju uvodnih izjav 8 in 10 navedene direktive beguncem zagotoviti ugodnejše pogoje za združitev družine in da lahko dovolijo združitev družine s sorodniki v ravni črti. Dopolnitev polnoletnosti namreč pomeni le prenehanje prednostne pravice in ugodnejših pravil, ki so za zadevno osebo veljala glede pravice do združitve družine, dokler je bila mladoletna.

¹⁴ Direktiva Sveta z dne 1. decembra 2005 o minimalnih standardih glede postopkov za priznanje ali odvzem statusa begunca v državah članicah (UL 2005, L 326, str. 13).

¹⁵ Glej po analogiji sodbo z dne 17. julija 2014, Noorzia (C-338/13, EU:C:2014:2092, točka 17).

¹⁶ Glej po analogiji moje sklepne predloge v zadevi Danqua (C-429/15, EU:C:2016:485, točke od 75 do 79). Glej v tem smislu tudi ESČP, 10. julij 2014, Tanda-Muzinga proti Franciji (CE:ECHR:2014:0710JUD000226010, točki 75 in 76).

50. Izpostaviti je treba tudi akte Unije in druge mednarodne akte, v katerih je določeno, da morajo države prošnje za združitev družine, ki jih vložijo osebe s statusom begunca, obravnavati še posebej skrbno in dobronamerno.¹⁷

51. Čeprav se torej v obravnavani zadevi hči A in S ne bi štela za mladoletnico brez spremstva, določb Direktive 2003/86 ne bi bilo mogoče razlagati, kot da jo ovirajo pri uveljavljanju pravice do združitve družine za njene sorodnike v ravni črti, in sicer v skladu z določbami člena 4(2)(a) te direktive, ki določa, da države članice lahko zaradi združitve družine dovolijo vstop in bivanje sorodnikom sponzorja v prvem kolenu v ravni črti, če jih ta vzdržuje in v državi izvora nimajo ustrezne družinske podpore.

52. S tega vidika bi moralo predložitveno sodišče opredeliti, prvič, ali nacionalna zakonodaja predvideva možnost ugoditve prošnji za združitev družine za sorodnike begunca v ravni črti, in drugič, ali so v obravnavanem primeru izpolnjeni pogoji za to.

53. Vendar bi, če bi za obravnavani primer uporabili takšno razlago, to pomenilo, da je treba preučiti, ali je oseba, ki je pred kratkim postala polnoletna, sposobna sama skrbeti za potrebe celotne družine.

54. Po mojem mnenju je treba zagotoviti čim širšo zaščito, da se, kolikor je mogoče, upošteva posebna ranljivost mladoletnikov brez spremstva, ki vstopijo na ozemlje držav članic, ter mladih odraslih, ki jim je bil priznan status begunca¹⁸ in o zrelosti katerih je treba še presoditi, ne da bi bili s tem ogroženi cilji, ki jih je zakonodajalec Unije določil na področju omejevanja migracijskih tokov.

55. Naj namreč opozorim, da združitev družine predstavlja načelo¹⁹ in da je treba izjeme od tega načela razlagati ozko. K temu je treba še dodati, da dopuščanje združitve družin, ko je sponzor otrok, ne pomeni posebne nevarnosti nacionalnim politikam, saj lahko starši sami zaprosijo za združitev družine za svoje otroke, kadar so ti mladoletni in vzdrževani.

56. To pomeni, da je pri taki združitvi družine treba preučiti elemente odvisnosti ter čustvene in materialne vezi. S tega vidika zlasti v naših sodobnih družbah ni mogoče sprejeti, da razmerje odvisnosti med starši in otroki preneha na dan, ko otrok postane polnoleten, in da ga zato ni več mogoče obravnavati kot mladoletnega otroka.

17 Glej sodbo z dne 27. junija 2006, Parlament/Svet (C-540/03, EU:C:2006:429, točka 57), v kateri je opozorjeno, da člen 9(1) Konvencije o otrokovih pravicah, ki jo je Generalna skupščina Združenih narodov razglasila z Resolucijo 44/25 dne 20. novembra 1989 in je začela veljati 2. septembra 1990, določa, da države pogodbenice jamčijo, da otrok ne bo proti volji staršev ločen od njih, in da na podlagi člena 10(1) te konvencije iz te obveznosti izhajajo, da morajo države pogodbenice zahteve otroka ali njegovih staršev za vstop v državo pogodbenico ali za izstop iz nje z namenom ponovne združitve družine obravnavati pozitivno, humano in ekspeditivno. Glej tudi člen 22 navedene konvencije, ki se nanaša na pravico vsakega otroka do življenja s svojimi starši. Glej še Sklepno listino konference pooblaščenec Združenih narodov o statusu beguncev in oseb brez državljanstva z dne 25. julija 1951 ter ESČP, 10. julij 2014, Tanda-Muzinga proti Franciji (CE:ECHR:2014:0710JUD000226010, točki 44 in 45 ter točki 48 in 49, v katerih je napoteno tudi na priporočilo Odbora ministrov Sveta Evrope št. R(99)23 o združevanju družin za begunce in ostale osebe, ki potrebujejo mednarodno zaščito, sprejeto 15. decembra 1999, in memorandum Thomasa Hammarberga, komisarja za človekove pravice Sveta Evrope, z dne 20. novembra 2008 po njegovem obisku v Franciji od 21. do 23. maja 2008).

18 Skupina strokovnjakov Sveta Evrope za ukrepanje proti trgovini z ljudmi je v svojem petem in šestem splošnem poročilu o dejavnosti (za obdobje od 1. oktobra 2014 do 31. decembra 2015 in od 1. januarja 2016 do 31. decembra 2016, ki sta dostopni na internetnih naslovih <https://rm.coe.int/168063093d> in <https://rm.coe.int/1680706a43>) priporočila, da je treba migrante ali prosilce za azil, ki so še otroci ali mladostniki, še posebej zaščititi pred tveganjem trgovine z ljudmi, ki so mu izpostavljeni. Ob upoštevanju tega je treba to večjo zaščito razumeti, kot da obsega vsa tveganja, ki so jim izpostavljeni mladoletniki in mladi odrasli, ki so državljani tretjih držav in so na ozemlju držav članic. Ta strokovna skupina je, natančneje, v izjavi z dne 28. julija 2017 ob četrtem svetovnem dnevu dostojanstva žrtev trgovine z ljudmi, ki je dostopna na internetnem naslovu http://www.coe.int/fr/web/portal/news-2017/-/asset_publisher/StEVosr24HJ2/content/states-must-act-urgently-to-protect-refugee-children-from-trafficking?inheritRedirect=false&redirect=http%3A%2F%2Fwww.coe.int%2Ffr%2Fweb%2Fportal%2Fnews-2017%3Fp_id%3D101_INSTANCE_StEVosr24HJ2%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26p_p_col_id%3Dcolumn-4%26p_p_col_count%3D1, izpostavila še zlasti omejitve, ki jih številne države postavljajo za združevanje družin.

19 Glej v tem smislu sodbo z dne 4. marca 2010, Chakroun (C-578/08, EU:C:2010:117, točka 43), in moje sklepne predloge v združenih zadevah O in drugi (C-356/11 in C-357/11, EU:C:2012:595, točka 59).

57. Poleg tega je cilj Direktive 2003/86 obvladovanje ranljivosti zadevnih oseb. Zanikanje ranljivosti oseb, ki so iz Države Eritreje mladoletne prispele na ozemlje držav članic in pridobile status begunca, pa čeprav so medtem postale polnoletne, bi bilo v nasprotju s cilji, ki jih je želel doseči zakonodajalec Unije.

58. Iz vsega zgoraj navedenega izhaja, da je treba za mladoletnika brez spremstva v smislu člena 2, *ab initio* in (f), te direktive šteti državljana tretje države ali osebo brez državljanstva, mlajšega(-o) od 18 let, ki prispe na ozemlje države članice brez spremstva odrasle osebe, ki je zanj(-o) odgovorna po zakonu ali običaju, ter zaprosi za azil in nato med postopkom postane polnoleten(-tna), preden mu (ji) je priznan azil z učinkom za nazaj od datuma vložitve prošnje, nazadnje pa zaprosi za pravico do združitve družine, ki se priznava mladoletnim beguncem brez spremstva na podlagi določb člena 10(3) te direktive.

59. Če se Sodišče ne bi strinjalo s to razlago, se bo treba vprašati o odločitvah zakonodajalca Unije, ko je sprejel Direktivo 2003/86, ne da bi se izrecno opredelil glede datuma, ki ga je treba upoštevati pri presoji statusa mladoletnika brez spremstva v smislu člena 2, *ab initio* in (f), te direktive. S tem se je ta zakonodajalec odločil ali za popolno harmonizacijo, ki državam članicam ne dopušča nobene diskrecijske pravice, ali pa da bo tem državam prepustil zelo široko možnost proste presoje, da bodo lahko – sicer ob upoštevanju načel enakovrednosti in učinkovitosti – same določile najustreznejši trenutek za presojo, ali ima določena oseba pravico do uveljavljanja določb o združitvi družine v skladu s členom 10(3) te direktive.

60. V nasprotju s trditvami Kraljevine Nizozemske, Republike Poljske in Komisije pri tem ne gre za neobvezne določbe, temveč so v skladu z določbami člena 10(3)(a) Direktive 2003/86 obvezne. Države članice pri obravnavi mladoletnega begunca brez spremstva „dovolijo“ vstop in bivanje zaradi združitve družine z njegovimi sorodniki v ravni črti. Ta določba je oblikovana kot zaveza in državam članicam nalaga natančno opredeljene pozitivne obveznosti. Države članice torej nimajo nobene možnosti proste presoje, če pa bi ta že obstajala, je ne bi bilo mogoče uporabiti tako, da bi posegala v cilj te direktive, ki je spodbujati združitev družine.²⁰

61. Mladoletni begunci brez spremstva imajo namreč pravico do združitve družine s svojimi sorodniki v prvem kolenu v ravni črti. Sodišče je poleg tega v zvezi s tem razsodilo, da člen 4(1) Direktive 2003/86 državam članicam nalaga določene pozitivne obveznosti, ki jim ustrezajo jasne subjektivne pravice, ker od njih zahteva, naj v primerih, ki jih določa Direktiva, dovolijo združitev družine nekaterih članov sponzorjeve družine, ne da bi imele možnost proste presoje.²¹

62. Sodišče je tudi pojasnilo, da če bi države članice pri uporabi Direktive 2003/86 vseeno imele nekaj diskrecijske pravice pri postavljanju pogojev za uresničevanje pravice do združitve družine, bi bilo to možnost treba razlagati ozko, saj je združitev družine pravilo.²²

63. Zato tega, da zakonodajalec Unije ni navedel datuma, na podlagi katerega se presodi o pravici do združitve družine, kadar je oseba, ki zaprosi zanj, mladoletnik brez spremstva in so spremljevalci njegovi sorodniki v ravni črti, ni mogoče razlagati kot podelitev diskrecijske pravice državam članicam pri presoji pogojev, ki morajo biti izpolnjeni za dostop do te načelne zaščite in prednostne pravice. Države članice imajo pri dovolitvi združitve družine možnost proste presoje le, če zadevna oseba ne šteje več za mladoletnika brez spremstva.

²⁰ Glej po analogiji sklepne predloge generalnega pravobranilca P. Mengozzija v zadevi Noorzia (C-338/13, EU:C:2014:288, točki 25 in 61).

²¹ Glej sodbi z dne 27. junija 2006, Parlament/Svet (C-540/03, EU:C:2006:429, točka 60), in z dne 4. marca 2010, Chakroun (C-578/08, EU:C:2010:117, točka 41). Glej v tem smislu tudi sklepne predloge generalnega pravobranilca P. Mengozzija v zadevi Noorzia (C-338/13, EU:C:2014:288, točka 23).

²² Glej sodbi z dne 4. marca 2010, Chakroun (C-578/08, EU:C:2010:117, točka 43), in z dne 6. decembra 2012, O in drugi (C-356/11 in C-357/11, EU:C:2012:776, točka 74), ter sklepne predloge generalnega pravobranilca P. Mengozzija v zadevi Noorzia (C-338/13, EU:C:2014:288, točka 24).

64. S tega vidika bo treba uporabo načel enakovrednosti in učinkovitosti pri odgovoru na vprašanje za predhodno odločanje predložitvenega sodišča Sodišču izključiti, če bo Sodišče menilo – kot mu predlagam – da je osebo, ki je mladoletna prispela na ozemlje države članice in je status begunca pridobila šele po doseženi polnoletnosti, vseeno treba šteti za mladoletnika brez spremstva v smislu določb člena 2, *ab initio* in (f), Direktive 2003/86 in da zato lahko uveljavlja prednostno pravico do združitve družine, kot je predvidena z določbami člena 10(3) te direktive.

65. Če se Sodišče glede obvezne narave določb iz postopka v glavni stvari in glede možnosti obravnave zadevne osebe kot mladoletnika brez spremstva ne bi strinjalo z mano, bi bilo treba navesti, da razlaga člena 2, *ab initio* in (f), Direktive 2003/86, po kateri bi bil datum, na podlagi katerega se ugotavlja pravica prosilca do združitve družine, datum vložitve prošnje za združitev, ne bi izpolnjevala zahteve po učinkovitosti. S takšno razlago bi namreč osebe ovirali pri dostopu do možnosti združitve družine, medtem ko je – kot je bilo že navedeno – cilj te direktive ravno spodbujanje zaščite družine, zlasti s priznavanjem pravice do združitve družine za begunce.²³

66. Iz vsega zgoraj navedenega izhaja, da Sodišču predlagam, naj odloči, da je mogoče za mladoletnika brez spremstva v smislu člena 2, *ab initio* in (f), Direktive 2003/86 šteti državljana tretje države ali osebo brez državljanstva, mlajšega(-o) od 18 let, ki prispe na ozemlje države članice brez spremstva odrasle osebe, ki je zanj(-o) odgovorna po zakonu ali običaju, ter zaprosi za azil in nato med postopkom postane polnoleten(-tna), preden mu (ji) je priznan azil z učinkom za nazaj od datuma vložitve prošnje, nazadnje pa zaprosi za pravico do združitve družine, ki se priznava mladoletnim beguncem brez spremstva na podlagi določb člena 10(3) te direktive.

V. Predlog

67. Glede na navedeno Sodišču predlagam, naj na vprašanje za predhodno določanje, ki ga je postavilo Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Amsterdam (sodišče v Haagu, kraj zasedanja Amsterdam, Nizozemska), odgovori:

Za mladoletnika brez spremstva v smislu člena 2, *ab initio* in (f), Direktive Sveta 2003/86/ES z dne 22. septembra 2003 o pravici do združitve družine je mogoče šteti državljana tretje države ali osebo brez državljanstva, mlajšega(-o) od 18 let, ki prispe na ozemlje države članice brez spremstva odrasle osebe, ki je zanj(-o) odgovorna po zakonu ali običaju, ter zaprosi za azil in nato med postopkom postane polnoleten(-tna), preden mu (ji) je priznan azil z učinkom za nazaj od datuma vložitve prošnje, nazadnje pa zaprosi za pravico do združitve družine, ki se priznava mladoletnim beguncem brez spremstva na podlagi določb člena 10(3) te direktive.

²³ Glej sodbo z dne 27. junija 2006, Parlament/Svet (C-540/03, EU:C:2006:429, točka 88), v kateri Sodišče opozarja, da imajo po nekaterih določbah Direktive 2003/86 države članice sicer res možnost proste presoje, vendar so kljub temu dolžne obravnavati prošnje za združitev družine v korist otrok in v prizadevanju za spodbujanje družinskega življenja.